

T.B.M.M.

ÇAMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 20 Mayıs 2026

Sayn : 19143

45212

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı **Sayın Vedat İŞIKHAN** tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Av. Dr. M Sezgin TANRIKULU
Diyarbakır Milletvekili

15 Ocak 2025 tarihinde yürürlüğe giren 7538 Sayılı Kanun sonrasında engelli ve ağır hasta vatandaşların emeklilik haklarında meydana gelen kayıplar, uygulamada ortaya çıkan mağduriyetler, sosyal güvenlik hakkının ihlali ve Anayasa Mahkemesi sürecine rağmen devam eden geri dönülemez sonuçlar ortaya koymaktadır.

Sosyal güvenlik hakkı, Anayasa'nın 2'nci maddesinde tanımlanan sosyal hukuk devleti ilkesinin en temel unsurlarından biridir. Aynı zamanda Anayasa'nın 60'ıncı maddesi "Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir" hükmünü açık biçimde düzenlemektedir.

1981 yılından bu yana yürürlükte bulunan mevzuat çerçevesinde; çalışma gücünde kayıp yaşayan, ağır hastalıklarla mücadele eden veya engellilik durumu bulunan vatandaşlar için belirli koşullarla erken emeklilik ve malullük hükümleri uygulanmış; bu düzenlemeler yıllar boyunca milyonlarca yurttaş açısından kazanılmış hak niteliği taşımıştır.

Ancak 15 Ocak 2025 tarihinde yürürlüğe giren 7538 sayılı Kanun sonrasında engelli ve ağır hasta bireylerin emeklilik süreçlerinde ciddi değişikliklere gidildiği, özellikle ağır hastalık ve engellilik durumlarında daha önce emekliliğe esas kabul edilen sağlık kriterlerinin önemli ölçüde ağırlaştırıldığı yönünde çok sayıda başvuru ve şikâyet kamuoyuna yansımaktadır.

Bu kapsamda kanser tedavisi gören, diyalize bağlı yaşamını sürdüren, organ kaybı yaşayan, nörolojik fonksiyon kayıpları bulunan, ileri düzey kronik hastalıklarla yaşayan, ağır engellilik durumu bulunan çok sayıda yurttaşın, önceki sistemde emeklilik hakkından yararlanabilirken yeni düzenleme sonrasında "çalışabilir" kabul edildiği ve emeklilik taleplerinin reddedildiği ifade edilmektedir.

Özellikle kamuoyuna yansıyan örneklerde; 14 Ocak 2025 tarihinde yürürlükte olan mevzuata göre emekliliğe hak kazanabilecek durumdaki bir yurttaşın, yalnızca bir günlük mevzuat farkı nedeniyle 15 Ocak 2025 itibarıyla "sağlam" kabul edildiği ve emeklilik hakkını kaybettiği görülmektedir.

Bu durum yalnızca idari bir düzenleme değişikliği değil; sosyal güvenlik hakkı, hukuk devleti ilkesi, eşitlik ilkesi ve kazanılmış hakların korunması bakımından ciddi anayasal tartışmalar doğurmaktadır.

Öte yandan söz konusu düzenlemeye ilişkin olarak ana muhalefet partisi tarafından Anayasa Mahkemesi'ne iptal başvurusu yapıldığı bilinmesine rağmen, aradan uzun süre geçmiş olmasına rağmen süreç halen sonuçlanmamıştır. Bu süreçte çok sayıda ağır hasta yurttaşın emeklilik hakkına erişemediği, gelir kaybı yaşadığı, tedavi giderlerini karşılayamadığı ve geri dönülemez mağduriyetlerle karşı karşıya kaldığı yönünde iddialar bulunmaktadır.

Sosyal devlet ilkesinin temel amacı; ağır hastalık, engellilik ve çalışma gücü kaybı yaşayan bireylerin insan onuruna yaraşır yaşam koşullarını korumaktır. Buna rağmen ağır hastalıklarla mücadele eden yurttaşların "çalışabilir" kabul edilmesi, hem tıbbi gerçeklerle hem de sosyal devlet anlayışıyla çelişmektedir.

Bu bağlamda aşağıdaki soruların yanıtlanması kamu yararı açısından önem taşımaktadır.

Bu bağlamda;

1. 15 Ocak 2025 tarihinde yürürlüğe giren 7538 sayılı Kanun sonrasında engelli ve ağır hasta bireylerin emeklilik kriterlerinde yapılan değişikliklerin gerekçesi nedir?
2. 1981 yılından bu yana uygulanan erken emeklilik ve malullük sisteminin değiştirilmesine neden ihtiyaç duyulmuştur?
3. 7538 sayılı Kanun hazırlanırken engelli örgütleri, hasta dernekleri, tabip odaları, sağlık meslek örgütleri, sosyal güvenlik uzmanları veya insan hakları kuruluşlarının görüşü alınmış mıdır?
4. Söz konusu düzenleme hazırlanırken etki analizi yapılmış mıdır? Yapılmış ise kamuoyuyla paylaşılmama gerekçesi nedir?
5. 15 Ocak 2025 sonrasında; kanser, organ yetmezliği, diyaliz bağımlılığı, nörolojik kayıplar, ileri düzey kronik hastalıklar, ağır engellilik gibi nedenlerle yapılan emeklilik başvurularından kaçısı reddedilmiştir?
6. 7538 sayılı Kanun öncesi ve sonrası dönem karşılaştırıldığında engelli veya ağır hasta bireylerin emeklilik başvurularındaki kabul-ret oranları nedir?
7. 14 Ocak 2025 tarihinde mevcut mevzuata göre emekliliğe hak kazanabilecek durumda olan ancak 15 Ocak 2025 sonrasında yeni kriterler nedeniyle başvurusu reddedilen kişi sayısı kaçtır?
8. Bakanlığınızın verilerine göre 15 Ocak 2025 sonrasında "çalışabilir" kabul edilen ağır hasta bireylerin hastalık gruplarına göre dağılımı nedir?
9. Kanser tedavisi gören ve aktif kemoterapi sürecindeki bireylerin "çalışabilir" kabul edilmesine ilişkin bilimsel ve tıbbi dayanaklar nelerdir?
10. Diyalize bağlı yaşamını sürdüren yurttaşların çalışma kapasitesinin bulunduğuna dair hangi sağlık kriterleri esas alınmaktadır?
11. Tek organla yaşamını sürdüren veya ciddi organ kaybı bulunan bireylerin emeklilik taleplerinin reddedilmesinin gerekçesi nedir?
12. Nörolojik kayıpları bulunan bireylerin hangi kriterlerle "çalışabilir" kabul edildiği açıklanacak mıdır?
13. Sağlık kurulu raporlarında ağır engelli veya ciddi hastalık sahibi olduğu belirtilen bireylerin sosyal güvenlik sistemi açısından "çalışabilir" kabul edilmesi hukuki açıdan nasıl gerekçelendirilmektedir?
14. 7538 sayılı Kanun sonrasında malullük değerlendirmelerinde kullanılan cetvel, puanlama sistemi ve sağlık kriterleri nelerdir?
15. Eski sistem ile yeni sistem arasındaki temel farklar nelerdir?
16. Yeni sistemde çalışma gücü kaybı oranlarının düşürülmesine neden ihtiyaç duyulmuştur?
17. Bakanlığınız, ağır hasta bireylerin fiilen çalışma yaşamına devam edip edemediğine ilişkin saha araştırması yapmış mıdır?
18. 15 Ocak 2025 sonrasında emeklilik başvurusu reddedilen ağır hasta veya engelli yurttaşlardan kaçının itiraz başvurusu yaptığı tespit edilmiştir?
19. Bu itirazlardan kaçısı kabul edilmiş, kaçısı reddedilmiştir?

20. Emeklilik başvurusu reddedildiği için sosyal güvencesiz kalan veya gelir kaybı yaşayan kişi sayısı kaçtır?
21. Bakanlığınızın verilerine göre, emeklilik talebi reddedilen ağır hasta bireylerden kaçının tedavi süreçlerinde ekonomik nedenlerle aksama yaşadığı tespit edilmiştir?
22. Emeklilik hakkına erişemediği için tedavisini sürdüremeyen veya yaşamını kaybettiği bildirilen yurttaşlara ilişkin Bakanlığınızın elinde veri bulunmakta mıdır?
23. Sosyal güvenlik hakkına erişemeyen ağır hasta bireylerin yaşam hakkı bakımından ortaya çıkan riskler konusunda herhangi bir çalışma yapılmış mıdır?
24. Anayasa Mahkemesi'nde devam eden iptal başvurusu sürecinde telafisi imkânsız zararların doğmaması için geçici bir idari düzenleme yapılması değerlendirilmiş midir?
25. Anayasa Mahkemesi süreci devam ederken mağduriyet yaşayan yurttaşların hak kaybını önlemeye yönelik herhangi bir geçiş düzenlemesi yapılacak mıdır?
26. Kazanılmış hakların korunması ilkesi kapsamında, 15 Ocak 2025 öncesi sigorta başlangıcı bulunan yurttaşlar için eski sistemin uygulanması yönünde bir çalışma yapılmakta mıdır?
27. Bakanlığınız, 7538 sayılı Kanun'un Anayasa'nın sosyal devlet ilkesiyle uyumlu olduğunu düşünmekte midir?
28. Ağır hastalık veya engellilik durumuna rağmen bireylerin ileri yaşlara kadar çalışmaya zorlanmasının insan hakları bakımından sonuçları değerlendirilmiş midir?
29. Engelli ve ağır hasta bireylerin çalışma yaşamında maruz kaldığı fiziksel ve psikolojik yüklerin azaltılması için hangi sosyal politika tedbirleri uygulanmaktadır?
30. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları, Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi ve uluslararası sosyal güvenlik standartları açısından söz konusu düzenleme değerlendirilmiş midir?
31. Bakanlığınız, 7538 sayılı Kanun nedeniyle ortaya çıkan mağduriyetlere ilişkin bağımsız bir inceleme komisyonu kurulmasını değerlendirmekte midir?
32. Emeklilik hakkı reddedilen ağır hasta bireylerin yeniden değerlendirilmesine yönelik özel bir sağlık kurulu veya hakem mekanizması oluşturulacak mıdır?
33. 15 Ocak 2025 sonrasında uygulanan yeni kriterlerin iptali veya yeniden düzenlenmesi yönünde Bakanlığınızın herhangi bir çalışması bulunmakta mıdır?
34. Ağır hasta ve engelli yurttaşların mevcut mağduriyetlerinin giderilmesi amacıyla kısa vadede hangi somut adımlar atılacaktır?
35. Bakanlığınız, kamuoyunda yoğun biçimde dile getirilen "bir gecede kazanılmış hakların ortadan kaldırıldığı" yönündeki eleştirilere ilişkin nasıl bir açıklama yapmaktadır?
36. Sosyal güvenlik sisteminin temel amacı yurttaşları hastalık ve çalışma gücü kaybına karşı korumak iken, ağır hastaların fiilen çalışamayacak durumda olmalarına rağmen sistem dışında bırakılması sosyal devlet anlayışıyla nasıl bağdaştırılmaktadır?
37. Bakanlığınız, hasta ve engelli yurttaşların örgütleriyle bir araya gelerek yeni düzenlemenin sonuçlarını yeniden değerlendirmeyi planlamakta mıdır?
38. 7538 sayılı Kanun sonrasında ortaya çıkan mağduriyetlerin giderilmesi amacıyla Meclis'e yeni bir yasal düzenleme sunulması planlanmakta mıdır?
39. 2025 yılı itibarıyla engelli ve ağır hasta emekliliğine ilişkin SGK sağlık kurullarında bekleyen dosya sayısı kaçtır?
40. SGK sağlık kurullarında sonuçlandırılmayı bekleyen başvuruların ortalama sonuçlanma süresi kaç gündür?
41. Yeni sistem sonrasında sağlık kurulu raporlarına karşı açılan idari dava sayısı kaçtır?
42. Mahkemeler tarafından iptal edilen SGK sağlık kurulu kararlarının sayısı kaçtır?
43. Sağlık kurulu değerlendirmelerinde kullanılan kriterlerin standardizasyonu konusunda iller arasında farklı uygulamalar bulunduğu iddiaları doğru mudur?
44. Aynı hastalık ve aynı engellilik durumuna sahip bireylerin farklı illerde farklı kararlarla karşılaşmasının önüne geçmek için hangi denetim mekanizmaları işletilmektedir?
45. Bakanlığınız, ağır hasta ve engelli yurttaşların sosyal güvenlik hakkına erişimini kolaylaştıracak yeni bir reform hazırlığı içerisinde midir?

46. Engelli ve ağır hasta yurttaşların insan onuruna uygun yaşam koşullarına erişebilmesi için sosyal devlet ilkesi kapsamında hangi yeni destek programları planlanmaktadır?
47. Emeklilik hakkı reddedilen ağır hasta bireylerin iş yaşamında uğradığı ayrımcılık ve mobbing iddialarına ilişkin Bakanlığınızın yürüttüğü bir çalışma bulunmakta mıdır?
48. Çalışamayacak durumda olmasına rağmen emekli edilmeyen yurttaşların iş kazası, meslek hastalığı veya ani sağlık kaybı riskleri konusunda herhangi bir istatistik tutulmakta mıdır?
49. Bakanlığınız, ağır hasta bireylerin ekonomik nedenlerle tedavilerini yarıda bırakmasının halk sağlığı açısından doğuracağı sonuçlara ilişkin değerlendirme yapmış mıdır?
50. Sosyal güvenlik hakkının korunması amacıyla 7538 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerinin yeniden düzenlenmesi yönünde bir çalışma yapılacak mıdır?